

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТИПІВ РОЗВИТКУ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ВІДНОШЕННЯ ДО ЛІДЕРА

По відношенню до лідера розвиток може бути:

1. Наздоганяючим – який передбачає наслідування лідерів за рахунок використання їх досвіду у виробництві товарів та послуг. Такий тип розвитку направлений на постійну «гонку» за рівнем розвитку лідерів. Однак, фактично ні наздогнати, ні перегнати лідерів за рахунок такого типу розвитку не можливо, адже лідер ніколи не зупиняється і продовжує активно розвиватись.

2. Розвиток на рівні лідера – по суті це є відображення розвитку самих лідерів та їх найближчих послідовників.

3. Випереджаючий розвиток – про даний тип розвитку говорить його головний лозунг «перегнати не наздоганяючи». Тобто в даному випадку мова йде не про наслідування, а про створення нових якостей, що дозволять здійснити різкий прорив і випередити лідерів. І здійснити це можна лише якщо темпи росту будуть більшими за аналогічні показники лідерів щонайменше вдвічі, а бажано ще більше.

В принципі всі вищеперераховані типи розвитку не є абсолютними, тобто не можуть обиратись як єдино вірні для всього підприємства чи країни в цілому. Вони повинні бути взаємодоповнюючими. Тобто необхідно обирати такі пропорції наздоганяючого, випереджаючого та лідируючого розвитку, які б у перспективі дозволили розвиватись цілісно, холістично, приносячи при цьому синергетичний ефект.

Говорячи про оптимальну структуру типів розвитку слід зазначити, що кожному типу розвитку притаманна певна стратегія. Так, для наздоганяючого розвитку характерною є стратегія «переслідування» – освоєння випуску конкурентоспроможної продукції, яка вже випускається в розвинутих країнах. Така стратегія повинна застосовуватись у тих випадках, коли існуючі товари та послуги є достатньо провідними і не потребують значних вдосконалень. Тут діє принцип «навіщо знову винаходити велосипед». Для розвитку на рівні лідера характерною є стратегія «лідерних технологій» – використання власних науково-технічних досягнень на основі нагромадження основного капіталу для створення нових видів продукції та технологій, формування попиту на них і виходу на нові ринки. Для випереджаючого розвитку характерною є стратегія «прориву» – створення принципово нових продуктів, які випереджають сучасні зразки на одне-два покоління, та/або формують нові потреби та ринки.

Окрім того, у випадку різних типів розвитку простежується існування певних особливостей в формуванні структури економіки. В структурі економік, що обрали наздоганяючий тип розвитку переважає сфера матеріального виробництва, тобто обробний та добувний сектори. При цьому більший наголос робиться саме на добувній, сировинній галузі. В структурі економік, що обрали тип розвитку на рівні лідера переважає нематеріальна сфера, а саме сектор послуг. Для економік, що діють на засадах випереджаючого розвитку провідною є також невиробнича сфера, однак провідну роль тут відграє саме четвертий сектор. Саме наука та нові знання як її результат дозволяють винаходити нові технології та завойовувати за їх допомогою світ.

Аналізуючи структуру економіки, варто також зауважити, які саме технологічні уклади в ній переважають. Так в країнах, де провідним є наздоганяючий розвиток переважає 3 та 4 технологічні уклади, що говорить про їх значне відставання від розвинутих країн світу. В країнах, які є лідерами переважає 5 та 6 уклади. При цьому слід зауважити, що останній уклад на сьогодні лише формується. Саме тому він є провідним для випереджаючого розвитку. Адже випереджаючий розвиток і передбачає створення нових технологій, які стануть ядром нових технологічних укладів та циклів розвитку. Окрім того, на сьогодні вже говорять і про сьомий уклад, в якості основи якого передрікають людську свідомість як виробничу силу.

Виходячи з секторів економіки, які є провідними в межах того чи іншого різновиду розвитку, виокремлюють також і ті основні засоби, за допомогою яких цей розвиток досягається. Так, основою наздоганяючого розвитку є, як вже зазначалось, продаж сировини іншим країнам, а також виробництво тих товарів, які є конкурентоспроможними в більшій мірі лише на внутрішньому ринку. Для досягнення розвитку на рівні лідера вже давно визначено в якості основного засобу виробництво та збут інновацій. При цьому слід зазначити, що за останні десятиліття саме інновації в сфері послуг та технологій виготовлення товарів є більш радикальними та прибутковими. Відкриттям, яке змінило життя людей назавжди стала поява Інтернет. Основою випереджаючого розвитку є людський капітал. Саме за рахунок використання нових знань та досвіду людей створюються нові якості, які змінюють світ. Тому однією з головних задач на шляху випереджаючого розвитку мають бути інвестиції в людський капітал, формування широкої та різноспрямованої системи мотивації інтелектуальної праці.

Слід зазначити, що виокремлені характеристики порівняння типів розвитку можна віднести до однієї групи, а саме – групи економічних характеристик. Вони дозволяють краще зрозуміти сутність та зміст наздоганяючого, випереджаючого та розвитку на рівні лідера.

Ілляшенко Н.С. Порівняльний аналіз типів розвитку в залежності від відношення до лідера / Н.С. Ілляшенко // Соціально-економічні проблеми адаптації реального сектора в сучасних умовах : Матеріали II Міжнар. наук.-прак. конф. – Донецьк : 2014. – С. 94-96